

FAMILIARUL

DIARIU BELETRISTIC ȘI ENCICLOPEDIU-LITERARIU CU ILLUSTRĂȚIUNI.

Din scrierile inedite alui SIMEONŪ BĂRNUȚIŪ
BCU Cluj / Central University Library Cluj
Cu privire la creșterea și dătorințele femeiei române.

(Urmare)

Ideile și doctrina profesată de SimeonŪ BărnuciŪ în privința acesta le aflăm cuprinse între altele pre scurtŪ în vorbirea ținută de densusŪ elevelorŪ școlei superioare de fete din Iași la sfârșitulŪ unui anŪ școlasticŪ. Acea vorbire e următoarea :

Bucurați-ve, care eleve, că ați finitŪ și anulŪ acesta de învățatură și potŪ dice, că l'ați finitŪ cu laudă, căci portările D.-vostre suntŪ demne de totă lauda și au fostŪ în totŪ decursulŪ acestui anŪ tocmai așa de frumosŪ, precum se cuvine sexului și tineretelorŪ vostre, sporiulŪ care l'ați făcutŪ în învățatură încă e foarte îmbucurătoriu, răspunsurile, care le-ați datŪ la esamene suntŪ măturii cu câtă diligență v'ați adoperatŪ ca să poteți răspunde așteptării părințilorŪ patriei cariŪ au redicatŪ acestŪ institutŪ pentru binele vostru și alŪ patriei.

Cu câtŪ sunteți dară Dv. mai fericite de câtŪ celelalte fice ale patriei cariŪ n'au ocaziune a se lumina cu învățăturile aceste frumoșe care le-ați învățatŪ Dv. și a se deprinde în lucrurile acele bune, cu care vă deprindeți Dv. în această școlă! vedeți, care eleve! cândŪ Dv. n'ați învățatŪ altă nemica în școlele aceste afară de a ceti și a scrie și puțină socotelă, acesta singură încă ar fi o dobândă nespūsă pentru Dv. pentruca să știți, că e foarte mare diferență între omulŪ care are

aceste trei cunoștințe elementari și între celŪ ce nu le are de locŪ, omulŪ, celŪ ce șci ceti și scrie, tocmai de și n'are vre-o învățatură mai înaltă, numai să aibă o judecată sănătoșă pote să facă patriei sale mai mari servitiŪ decâtŪ celŪ ce nu șciie nici ceti nici scrie, asemenea și femeile, cari șciie ceti și scrie și șciie și puțină socotelă, i-și potŪ plini chiamarea lorŪ mai cu înlesnire decâtŪ acele, cariŪ n'au cunoștințele aceste.

Pentruca D.-vostre știți că femeile suntŪ chiamate ca să fie mame de familie și să gubezeze lucrurile cele dintru ale casei, nu se pote spune, câtŪ de multŪ se ajută mama bună în gubernarea casei sale dacă șci lege și scrie și dacă șci pe lângă acestea și puțină aritmetică, căci foarte adese ori capulŪ familiei mōre și rămene numai veduva singură cu prunciŪ de o etate încă nematură. Mama e chiamată de multe-ori chiar' prin lege ca să fie tutrice copiilorŪ sei până cândŪ suntŪ minoreni, cu tipulŪ acesta ea vine în raportŪ cu judecatoriulŪ, e dētoră să dea cu dobândă averea copiilorŪ, să ducă socotelă regulate despre speșele și veniturile lorŪ și tōte acestea ale așterne înaintea judecatoriului, câtŪ de ușorŪ le pote face tōte aceste o mamă bună dacă șci scrie și cunoșce aritmetica, iară dacă nu șciie, atunci e nevoită a cere ajutoriulŪ altorŪ persōne, seŪ unŪ contutoriŪ care se-i pună lucrurile în ordine și vedeți, foarte arareori se simplă că acești omeni

să fie credincioși cătră copii și cătră averea lor și atunci mama în locu de ajutoriū rămâne de multe-ori numai cu răspunderea și biata familiă daunată.

Însă școlile aceste nu vă sunt de folos numai pentru că vă învătă aceste cunoștințe elementari pentruca să puteți fi económe bune, ci vă sunt de unu folosu nespusu și pentru acea că vă învătă a vă cunoșce dătorile, care le aveți cătră Domneđeu, cătră voi și cătră patria, care este celū dintăiū de aprópe alu vostru, așa care eleve! femeile au dătorii și cătră patriă și părinții patriei, cari au rădicatū acestū institutu frumosu și cari îngrigescū ca să sporéscă și să înfloréscă, șciu bine, cumcă creșcerea cea intelectuale și morale a poporului nu se va poté dobândi nici-odată deplinu dacă nu va chiăma guberniulū întru ajutoriū și pre femei la lucrulū celū sântū alū educățiunei poporului.

Și óre de ce se nu se poté dobândi o creșcere bună a poporului și fără de ajutoriulū și conc lucrarea femeilorū: iacă pentru ce, care eleve! pentrucă femeile suntū principiulū familiei, familia este principiulū statului, virtuțile cele domestice suntū fundamentulū virtuțilorū sociali, amórea familiei este schinteia cea dintăiū a amórei de patriă ordinea cea bună, care o țene o mamă bună în casa sa este celū dintăiū elementū alū ordinei care are să domnéscă într'o țeră civilisată și fericită dacă vorū lipsi elementele aceste atunci statulū, se va desface va căde în tote părțile și nu va mai avé nici o consistență!

Iacă dară, ce missiune înaltă aveți să impliniți Dv. órecându în societate și în patriă, aveți să luminați generațiunea viitóriă ca cele ce aveți să fiți cei dintăiū învătători ai ei, aveți să înfrumșețați societatea și chiar' să o regenerați prin amóre cătră patriă, prin credința cătră familiă și cătră soții, cari vii va da Domneđeu și în urmă prin tote virtuțile, cari distingū pe omulū celū bunū de celū réu, pe celū civilisatū de celū selbategū, care distingū pe mamele cele bune și înțelepte, de cele réle și fără de minte, pe sociile cele credincioșe, de cele fațiare și proditórie.

Dreptū-acea portative și de acum înainte până ce veți fi în aceste școle cu cuviință, cu care ați urmatū până acum, sporiți neîncetatū în învătătură pentruca să puteți implini cu demnitate chiāmarea cea sântă dacă veți finī învătătura în aceste școle.

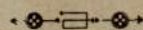
Unele dintre Dv. acū ați și finitū și institutulū acesta vă dimate cu onóre ca să vă întórceți în sinulū familiei Dv. nu gândiți însé că de acum înainte n'ați mai avé nemica de a înveta, nu, tocma de acū înainte aveți de a înveta mai multū, căci acū pașiți din școlă tineretelorū celorū mai fragete în o școlă multū mai grea, adecă în școlă vieții, învătătura cea bună, care o-ați luatū dela învătători și conducători Dv. în acestū institutu, grigía părințilorū și a patronilorū Dv. iară mai pre susū de tote providența domneđească, care priveghiază cu neadormire asupra fiilorū sei vă va înveta cum aveți a vă porta și în școlă cea grea și ultimariă pentru ca să o puteți încorona órecându și pe acésta cu asemenea onóre și mul-

țemire precum ați încoronatū școlă acésta primariă din care eșiți acum. Eu din partea școlilorū voiescū a vă mai face încă puține observări și vă rogū ca să le ascultați și să nu le uitați!

Să nu adoperați cetirea cărților spre nefericirea Dv. — cartea cea mai scumpă să cuvine să vă fie totū-dé-una catechismulū celū moralū, dimpreună cu celelalte cărți ale legii creștinești, care le-ați învetați, cartea acésta vă esplică într'unu tipū minunatū tote dătorile ce aveți a le implini în tote împregiurările vieții dacă voiți a fi fericite, stimate înaintea ómenilorū și plăcute înaintea lui D.-đeu. — În alū doile locū să cuvine să cetiți istoria patriei și a națiunei rom. să cetiți biografiile Romanilorū celorū mari cari au mântuitū patria în timpuri periculóse și biogr. acelorū Romane strălucite, cari au înfrumșețatū patria cu virtuțile lorū, și au datū esemplu cum au a să porta tote femeile, cari dorescū numele celū frumosū de femei patriotice. — În alū treile locū să cetiți de acele, cari cuprindū învătătura, cum să cuvine a gubernare trebile cele economice ale casei, aceste însé se nu le cetiți numai pentru acea ca să puteți conversa în societate și despre trebile economice, ci să le cetiți pentru ca să vă știți gubernare casa, să nu gândiți cumcă ar' fi lucru de josū a să ocupa o femeia cultă cu economia casei sale, dincontră, cu câtū au avutū órecare femeia o educățiune mai generóasă, cu atátū cunoșce mai bine, cumcă împérativa ei este familia, datoria ei a o înveta pe acesta la tote lucrurile oneste și necesarie, a-și țene casa curată, a-o gubernare pe câtū să poté mai bine și se nu vă supérați, dacă voiți mai adaoge, cumcă o femeia bine educată e dótore a priveghia chiar' în persónă și asupra bucătăriei, pentruca să aibă o mănecare bună bărbatulū cândū vine acasă óstenitū dela ocupăciunile sale, să credeți, o carissime eleve! cumcă o femeia ca acésta e o minune a naturei multū mai amabile, decâtū cea-ce șcie recita tote intrigile lumii și tote romanțele, iară lucrurile cele ce se țenu de chiamarea sa nu le cunoșce, séu i e rușine a să ocupa cu ele!

Dacă veți fi plinitū tote dătorile, cari le veți avé cătră familiă, atunci veți poté ceti și alte cărți pentru cultura gustului, în limbă și în tote lucrurile cele frumóse, numai romanțe de cele învenitate să nu cetiți, feritivē de aceste cu totulū, pentrucă înșelă inimile tinere și întunecă mintea, cetiți înainte de tote operele cele frumóse ale scriitorilorū noștri națiionali despre cari vă vorū asigura ómeni competenți cumcă au tendințe sante, patriotice, națiionali, aceste pentru noi cu atátū suntū mai prețuite decâtū cele străine, cu câtū ne amămū mai multū limba noștră națiionale și cu câtū adorămū mai cu credință patria, care se glorifică prin aceste opere.

Dacă veți urma cu tipulū acesta, atunci veți fi totū-dé-una părințilorū spre bucuriă, răđimū adevératū alū familiei, ornamentulū societății și alū aceste școle și în urmă cea mai mare gloriă a patriei și națiunei nóstre, care eu din totă inima vă augurezū.

(Va urma.)

MIHAILŪ EMINESCU.

1849—1889.

— *Schiță biografică.* —

(Fine.)

Credū, că n'o sē fiā chiar' indiferență espunerea unui tablou alū stării lui Eminescu în dīlele din urmă.

O scrisore particulară — scrie »Fântâna Blandusiei« — adresată din Bucuresci cu data de 15 Iuniu 1890 v. Domnului I. Francū, președintele comitetului permanentū din Botoșani de cătră o persōnă din cele mai intime și mai apropiate de reșosatulū poetū Eminescu, conțenēndū mai multe detalie interesante prīvitore la starea din urmă a suferindului nu credemū fără interesū dīce »Curierulū românū« a estrage din trēnsa următorele:

»De șapte nopți de cāndū stau lângă nenorocitulū numai astādī a potutū fi scosū din cămașa de forță avēndū niște furii, ce sēmānă mai multū furiatū decātū a alienatū. Indată ce-lū deslegară, rupse totū cu putere de fieră și strīgă de produsē unū echou îngrozitorū în spitalū unde sē află 80 de alienați afară de femei, dar' nici unulū în starea grozavă a lui. Capulū i este spartū și umflatū nu potū însē afla dela nimeni, cine a comisū acēsta cruđime contra lui; eu credū că vre-unū altū nenorocitū nebunū! Doctorulū Suțu mi-a declaratū că înfiătura este de 99 orī mortală și că numai alū sutălea pōte scāpa. Eu inșe rogū pe Domneđeu, dacā este dreptū, sē-i curme suferințele, căci nu mai suntū suportabile.

Și Mihailū Eminescu încă în acea-și dī murisē neatingēndū pe deplinū alū 40-lea anū alū vieții s'ale bogate în închipuirī și visurī, dar' sbuciumată și plină de suferință.

»Fântâna Blandusiei« despre stătura lui Eminescu scrie următorele: Eminescu a fostū unū omū de stătură mijlocie și bine legatū. În tēmpulū cātū a fostū mai tēnērū își țēnea trupulū dreptū și pășia cu siguranță. Mai târđiu după-ce bōla sē incuibase în dēnsulū āmbra cam plecatū și picioarele le mișca cam greu. Cea ce inșe rădica pe Eminescū din rēndulū celorlalți omenī era espresiunea feței lui. Privindu-lū era preste puțință sē nu rēcunoscī în dēnsulū o inteligință superiōră, care — precumū ne spune dlū Titū Maiorescu, caracterisēzā mai antāiū de tōte personalitatea lui Eminescu și care este așa de covērșitōriā și ajutatā de o memoriā, căreia nimicū din cele ce își intipārisē vre-odatā nu-i mai scāpa (nici chiar' în epoca alienației declarate) ¹⁾

Pre tipulū lui brunetū încadratū de unū pērū negru și stufoșū, observai o frunte lată, înaltă și dreapta și nișce ochi vii, strălucițori. Cāndū fația i-sē posomorā, lāsa umbră grōsă împrejurulū sēu, ērā cāndū sē însenina și se înveselia, respindea

poternice rađe de lumină și bucuriā. Adeseori ilū vedeai gānditorū, închisū în sine fără sē poți scōte o vorbă din elū și iarā-și de altā datā vorbitōriū, glumețū sēu sarcasticū. După-cumū ilū gāsiai dispusū era atrāgētorū sēu rēspingētorū; era veselū și tristū, comunicativū și ursuzū, blāndū și aspru mulțāmindu-sē cu nimicā și nemulțāmitū totū-de-a-una de tōte; aci de o abstenență de pustnicū, aci apoi lacomū de plăcerile vieții; fugindū de omenī și cātāndu-i, nepāsatorū ca unū bētrānū stoicū și iritabilū ca o fatā nervōsă. Avea unū temperamentū de escēsivā egalitate, și multī necunoscēndu-lū mai de-aprōpe i-au devenitū adversari din primulū momentū. În vorbirea lui limpede, — bine înțelesū, cāndū era dispusū sē vorbēscā — vedeai limpedēimea cugetării lui. Vorbia cu multā înlesnire și pricepere de cele mai grele cestiuni filosofice. Elū era unū filologū de frunte și unū escelentū cunoscătorū alū istoriei cu poterea de judecatā a filosofului; afarā de-asta sē mișca destulū de negenatū și pe alte tērēmuri științifice, cu alte cuvinte era unū omū universalū, dar' geniulū lui sē scāldea mai multū în lumina poesiei, neavēndū tēmpū de ajunsū ca sē sē manifeste și în altele. Elū era și poliglotū; cunoscea forțe bine limba germānă, francesă și latină și înțēlegea limba slavonă, italiană, turcēscă și albanezā. Sē ocupa forțe multū și cu limba sanscritā și prietiniū intimi potusērā afla, că E. sē pregătia pentru compunerea unei gramaticī sanscrite. În domeniulū istoriei își făcuse unū felū de specialitate din așa numitulū »jus olahale« (drepulū romanū). Multī l'au audītū vorbindu adese-orī în acēstā privință.

Filosofia încă din cea mai fragedă tinerețā i-a fostū obiectulū de predilecțiune. Schopenhauer și Kant au fostū inșe pentru dēnsulū cei mai distinși filosofi.

Dar' Eminescū și din partea științificā avea destule cunoșcințe. În artā de asemenea era pricepētorū. Potea sē aprețieze bine lucrările pictorilorū, sculptorilorū, avē bunū audū musicalū și cānta elū inșuși cu destulā dulcēțā mai cu sēmā cāntece poporale. Abia era cāntecū poporalū pe care sē nu-lū fi cunoscutū.

În limba romānă Eminescu a aretatū că este adevēratū maiestru. Cunoscēndū modulū de vorbire aprōpe din tōte părțile locuite de Romāni, dēnsulū a isbutitū sē-și formeze o limbă, care sē fiā totū atātū de apropiatā de Romānulū munteanū ca-și de celū moldovanū, ardeleanū, bucovineanū orī bănățeanū. Despre dibacia, ce avea în alcătuirea fraselorū și în poesiā și a rimelorū nu vorbimū.

Poetulū Eminescu cunoscea mai bine decātū unū academicianū portulū, graiulū și datinile Romānilorū și nu făcea deosebire între Bucovineanū și Bāsārābianū, Moldoveanū și Munteanū, Frătāuși și Bufeni sēu Bănățeni, Pādurenī și Podgoreni, Hațeganī și Crișani, Moți și Mocani, Sēlāgienī și Chioreni oșiani și sātmareni, someșani și

¹⁾ Dlū Maiorescu în loculū citatū.

Maramurășeni, Câmpieni și Granițeri, Mureșeni și Târnăveni și Mărgineni, Olteni, și Bărseni, Brașoveni și Săceleni.

Iubirea de némulu românescă fără deosebire, ori din care parte ar' fi fostu, era la Eminescu atât de puternică.

În ce privește vederile politice din punctu de vedere alu partidelorú esistente din țară (România) densusul era conservatoriu, dar' era conservatoriu mai multu în felulu junimiștilorú. Avea multă stimă pentru vechii boieri ai țării. Marea lui iubire însă era îndreptată asupra țeranilorú. Cu ómenii din poporú ¹⁾ se înțelegea mai bine decâtu cu totă lumea noastră cultă și semicultă, o véră întrégă o petrecu la o stână în tovărășia câtorva ciobani. Elú găsia unú frate în ori-ce Românú. Elú era unú entusiasmátu despre țărénime, iar' față cu nedreptăția, ce le vedé prin unele localități, elú devenia socialistú, șemțirea lui de poetú se impresionează repede și din graiulu lui ieșiau accente de revóltă. Da, căci totú ce scria densusul, izvoría dintr'o adencă convințiune. Nimicú nu era falsú; era francú în ură cași în iubire. Eminescu ca unúlu ieșítu din poporú era pasionátu de talpa casei româneșci, iară idea națională la densusul era imaginea cea mai sântă a cugetării.

Pe Eminescu amarulú vieții nu l'a potutú râní nici-odată, fómea și miseria nu l'a potutú încovoia, ci dincontra l'a otéletu. Avéndu fire de poetú, elú nesocotia miseria. Nici-odată nu s'a îngrijítu de cea-ce turmenta restulú ómenilorú. Adapostú, focú în sobă, hrană regulată la densusul erau nișce accidente. Ba încă atunci, cândú neajunsurile păreau că-lú învingú, cugetulú lui lua sború de vulturú, iar' trupulú lui trémurându și nemâncatú uita de frigú și de fóme pentru de a petrece în lumea fantasiei. »Sermanulú Dionisie« este o copie din vieța lui Eminescu. Și cândú cugeți că omulú acesta în lupta continuă cu miseria, a sciutú se întrupeze atâtea idei măreție în literatura româneșcă, nu scíi, ce se admirí mai antáiú, disprețulú filosofulu, care nesocotesce nimicurile vieții, ori aventurile îndrêsnețe ale poetulu, care te răpescú în alte lumí? Étă unú surisú de disprețú cătră trecutú și de nepăsare cătră viitorú :

Poți zidi o lume 'ntrégă, poți s'o sfarimi, ori ce-ai spune

Peste tóte o lopată de țérină se depune.

Mána care-a dorítu sceptrulú uníversulu, și gânduri

Ce-au cuprinsu totú uníversulú, începú bine 'n patru scánduri. ²⁾

Credemú, că o să fiă interesantú a pune în vederea cetitorilorú o odaia a lui Eminescu, domnulú Al. Vlăhuța pe pagina 252 a »Revistei nóuë« Nr. 7, anulú II în »Amintiri despre Eminescu« între altele scrie următórele: »Suntú dece ani, de cândú am fostú pentru ántáia órá la Eminescu acasă. Elú sta pe atunci în podulú Mogoșoaii de-asupra unei tapițerii într'o odaie largă, în care avea unú patú simplu, trei scaune de lemnú, o masă mare de

bradú ¹⁾ cărți multe ticsite pe nóuë poliți lungi ca de vre-o 4 metri, o mașină de cafea pe sobă, unú lighianú de páméntu într'unú colțú și unú cuferú vechiú, pe părėti nici o cadrá. Poetulú era singurú într'unú surtucú lungú preste cămașa de nópte...)

* * *

În acestú tipú a scăpatú Eminescu de lume, de care era atâtú de disgustátu, până ce și-a aflatú multú căutata s'a pace în liniștea și repausulú de veci. I s'a implinitú ultima dorință, i-a fostú ascultatú singurulú dorú, ce l'a mai avutú, crengile teiului ³⁾ își scutură plângéndu flórea pe fruntea lui uscată și obosită de doreri și de lume. Nu-lú va mai necaji nimeni, va fi în pace, câtú tómpulú va tórece la caierulú sêu. Lucéferii îi vorú face pe placú să privescă morméntulú lui fără de norocú și fără de prietini, ér' frémétulú frunzelorú se va îngána cu cântarea de buciúmú în amurgulú serii la căpătáiulu lui.

Și noi cari l'amú iubitú și l'amú prețitú atâtú de multú, i vomú înunda multă vreme cu lacrimi morméntulú și îlú vomú corona cu flóri de teiú pronunțiándu namele de Eminescu, care conține în sêne atâtú de multú, câtú conține o lume întrégă care deși a apusú în morméntu, va rămáne pentru totú-de-a-una în ideile lui, unde a dísu că:

»De-asupra criptei negre a sfântului morméntu

Se scutură salcamii de tómnă și de véatú

Sé batú încérú din ranuri, îngánú glasulú teu

Mereu sé vomú totú bate, tu vei dormi mereu... «

Da! Dormi-va elú mereu, căci mortú este, dar' va trăi în cuintesența lucrărilorú sale de-a pururea. Elú va trăi, deși a murítu nebunú, vorú muri însă pentru veciá nenumărații înțelepți, cari au lăsátú, lasă și vorú lása totú-de-a-una se înnebunescă unú Eminescu. ⁴⁾ Da, Elú va trăi, căci elú a fostú unú lucéfărú, care sa suitú încetú spre ceriú și esistă până ce nu-lú zărisémú, iar' astáđi înainte deși apusú, îlú vomú vedé mereu; da îlú vomú vedé, căci mórtea i-a împletitú cununa vecinicieí.

Nemoritoriú și rece.

Antoniu Bălibanú.

¹⁾ »Cu perdelele lăsate

Sedú la masa mea de bradú,

Foculú fálfaie în sobă,

Iară eu pe gânduri calú« scl. Eminescu, Poesii.

²⁾ Scrie Domnulú Al. Vlăhuța pe pagina 252 a »Revistei nóuë« nr. 7 anulú II—1889 »Amintiri despre Eminescu.«

³⁾ Este caracteristicú, că precumú ne spune »Fântána Blandusiei o parte din ultimulú dorú alú poetulu s'a realizátú, căci morméntulú se aflá lângá unú teiú și bradú.

⁴⁾ Duce dlú B. P. Hajdeu pre pag. 212 a Revistei nóuë numérulú 6 anulú II—1889.

¹⁾ Dlú Jacobú Negruzzi.

²⁾ Duce M. Eminescu în poesile sale Satiră I, pag. 241.

Davidson Knowles

Óre mai iubește-me?

GRESINDŪ ÎNVĒȚĂMŪ

— *Novelă.* —

I.

Doctorul Filipescu era un medic începătoriu; numai de câteva săptămâni își începuse practsa.

A început modestu, și fără pretensiuni mari; dar' cu încredere în studiile ce făcuse, în onestitatea ce-lu caracteriza, și în Ddieu.

Din nascere era copilul sêracu, dar' capacitatea și sârguința lui îl rădicasêră preste toți conșcolarii și coetanii lui; așa, că totu însul care îl cunoscea, îl stima și așcepta dela elu multu, ca dela un tînêr de mare speranță.

După ce absolvă, fû aplicatû numai decătû la unu spitalu mare și cu rênume. — Léfă avea puțină, dar' avea prospecte mari că i sê va da ocașiune a face studii serioșe.

Puțin tîmpu a trecutû, si tînêrul Filipescu deveni o potere însemnată, ba chiar' o decóre pentru spitalu. Omeni cu sciințe nêtăgaduite, medici cu renume rēcunoscură talentul tînêrului medicu, și încređuți în ambițiunea și energia lui, elu făcea celea mai însemnate cure și operații medicali.

După ce și-a câșcigatû practsă și nume bunu, părăsi spitalulû, și începû practsa într'unu orașiû, unde șpera terenû pentru cariera lui.

Își scôse unu cartirû într'o stradă principală; dar' cartirû micu, cu două odăite, una pentru sine și alta pentru ordinație. — Și-lu arangia modestu dar' cu gustu. O garnitură de garsonu frumșică; câteva scaune, o oglindă mare, alta de toiletă — cele mai de lipsă de-ocamdată.

Avea și aci o léfă mică, din care își aco-periă lipsele cele de căpetenie, — și așcepta sê aducă Ddieu și mai multu.

Dar' — tînêrul nostru avea frumoșe studii medicali, șcia multă carte; dar' nu cunoscea încă cartea vieții, — trebuia sê 'ncepă dela azbuche.

Nu cunoscea pe nimenea, încă și noroculû pretinde cunoscințe, legături și relații. Și acestea încă nu le avea.

Avea o epistolă de recomandație dela unu șefu ce-i procurasê postulû, dela unu omu mare și cu vedă.

Trebuia sê începă; deci va începe aci.

Cu epistola patronului și fostului sêu șefu sê presentă tinerulû Filipescu la familia Dorneanû.

Familia Dorneanû locuia într'o casă mare cu etagiu, într'una din stradele principale. O familiă alêsă și cinstită, care stătea în vadă, ducea casă mare, avea afară de orașu o vilă pompôsă, și sê dîcea că ar' fi forte avută.

Bêtrânulû Dorneanû era omu de legea veche; dar' sê țenea de lume, și ducea rolû. Nu prin erudiție mare, ci mai alesu prin zêlulû cu care pârținea orî-ce frumosu și salutarû, și apoi prin bogăție.

Dómna Dorneanû, de o conștrucție cam slabă, puțin sentimentală și de unu naturelû alterativû dar' o damă în tótă privința de modelû.

Ei — apoi aveau o copilă tînêră, iacă-așa: »nece mare nici micuță, numai bună de drăguță.« Mama nu o slăbia din haine scurte, și dîcea că ea nu e fată mare încă; dar' copila disputa susu și tare: ba, că da. Și pôte că mai bine șcia ea ce-i bate inima.

Tînêrulû Filipescu află în familia Dorneanû o primire afabilă, care îl suprinsê. — Bêtrânulû îl strînsê de mână cu o adevêrată afecțiune; iar' dómna îl deobligă într'unu momêntu.

— Așa târđiu dle Dr.? La prima dată am sê te dogenescû...

Tînêrulû medicu fără voie chiar', făcû o mină genată. Dómna continuă cu bunetă:

— Ei dle Filipescu — te-am așceptatû. In persónă nu, dar' din nume te cunoscemû deja. Dta te vei afla bine la noi și după frumôsele d-tale recomandații, sperâmû că prospectele nu te voru înșela. Poftimû d-le doctoru, ședeți!

— Grațiositatea d-vostre mē deobligă, și vē multănescu — dîsê tînêrulû, — dar' permitetimi vē rogû, sê mē escusă împregiurarea, că — ca începătoriu — aveam sê mē arangezû puținû....

Intr'asta sê auđi întraltă odaie o trilă dulce și veselă, — și la ușa de sticlă sê ivi damicela Aurelia.

Și cum întră, doi fluturi cu aripile pestrițe sborau pe lângă capulû ei — sê părea o grație cu care sê jocabu fluturii câmpului.

Obrađele copilei rumeniră ca doi trandafirî. Unu ôspe, tînêr și frumosu o aflasê sglobie și copilăreță.

Ea adecă alergîndu prin grădină, prinsesê doi fluturi pudruiti drăgălașu, și-i aducea în pumnișori. Cândû, vedû ea ôspele, deschisê pumni, dar' fluturii, în locu sê scape, sê redicară în sborû, și sê jocabu pe lângă capulû ei. — Copilei i rumeniră obrađele ca două flori.

— Poftimû, fată mare! dîsê mama riđendû și ea, de supriinderea copilei.

Copila mai tare roși.

Și era frumôsă în dulcea ei perplesitate — castitatea unei copile fragede cu nimbulû de fată mare. Și tînêrulû medicu sêmți pentru prima dată în vieța lui o plăcere, nesce fiori ne mai sêmțite, cari nu le-a mai uitatû în veci. Impresia unui minutû.

— Ei suntû fluturi, damicelă; li-sû dragi florile — dîsê elu, care nu făcuse complimente în vieța lui unei dame.

Copila privi spre elu cu ochii acei dulci; și elu numai în acestû minutû află câtû de frumôsă a făcutû D.-deu sântulû femeia pe pământu.

Inima unor tînêri e ca țenta de țelû. Tótă semne, tótă vulnerată de cele multe săgeți a amorulû; dar' inima tînêrului medicu era verde, jună și neatinsă; și cele dintăiû flori de dragoste sê păreau că-lu rădică în sclavă.

Era unŭ tinĕrŭ esceientŭ, cu ŝtudii frumŝse; dar' nu era încă bărbatŭ. Elŭ nu absolvase încă unŭ ŝtudiu: cartea amorului, ce cualifică pre unŭ tinĕrŭ bărbatŭ.

Dŝmna Dorneanŭ ducea vorba, cu multă eleganție și afectiune, — bătrânulŭ cu vŝocea lui profundă, cu tipulŭ lui patriarchalŭ, țenea conversația în forma lui: fidelă, amicabilă și casnică. Tinĕrulŭ medicŭ, cu vorbă mai puțină și modestă, dar' cu vorbă mesurată și nimerită, âmplea rĕștĕmpurile; iar' Aurelia, cu prezenția ei dădea unŭ lustru drăgălașiu micei societăți.

La tĕmpulŭ sĕu, tinĕrulŭ medicŭ, cu fața plină de mulțămire și fericire, sĕ scolă, sărută mâna, și sĕ departă.

Altŭ omŭ a venitŭ, și altŭ omŭ s'a dusŭ.

A venitŭ ca omŭ tinĕrŭ, neespertŭ și începătoriu; cu grijă mică și cu sufletulŭ liniscitŭ. Și a mersŭ ca omŭ, cu inima plină de dorŭ, cu sufletulŭ plinŭ de valuri, de speranță și de ilusii.

II.

Și gândia tinĕrulŭ medicŭ: Dŝmne bunŭ tată e D.-dĕu sântulŭ, omului! Nasci cu scăderi și fără de merite: și atăta plăcere, veselie, frumșetă și mândrenie află în lumea asta, de câtă nu ești vrednicŭ. Și nu ți sĕ cerŭ alte vrednicii, decâtŭ sĕ iubesci, sĕ ocrotesci și sĕ cultiveți binele și frumosulŭ. Sĕ nu strici ce e bine, sĕ nu calci ce e frumosŭ în grădina asta frumŝsă a esistenței omenesci, — sĕ ocrotești și sĕ sporesci binele — nu pentru celŭ ce le-a făcutŭ ci pentru tine.

Cătu-sŭ de frumŝsĕ dorile demineții, câmpulŭ cu florile, pădurea cu frunța, ziua cu sŝrele, nŝptea cu stelele. Cătu e de frumŝsă iarba cândŭ rĕsare, pomulŭ înfloritŭ, mĕrulŭ cu rodă; cătu de doiosă e tŝmna cândŭ pică frunțele — și tŝte isŭ pentru noi.

Și după-ce a făcutŭ D.-dĕu atăta frumșetă, a distinsŭ pe omŭ, i-a adusŭ plăceri din ceriŭ, plăceri din plăcerile ângerilorŭ — creândŭ femeia pentru elŭ.

O, femeia, femeia! O flŝre ruptă din grădina veciniciei, și trămisă în lume a mijloci continuarea creațiunei, a versa lumină preste opera lui Dĕu, a împărți veselie și bucurii, și a fi stragea în cultivarea binelui, a vĕrțuții și vieții morale.

Așa fantasa tinĕrulŭ medicŭ. Și acestea nu le sciuse elŭ până aci. O privire castă pŝte neconșcie, o fetiță mică l'a învĕțatŭ, într'unŭ minutŭ. Êtă ce pŝte femeia!

Ședea acasă ŝre întregi, și cugeta seuitatŭ. Cugeta la ea, la copila cea tinĕră, cu fața rumenă și cu sufletulŭ voiosŭ.

Cetia, dar' nu scia ce cetesce; tŝte i sĕ întortocau; și totŭ acolo sĕ afla la ea.

Deminĕța își isprăvia afacerile împreunate cu oficiulŭ lui, apoi medita continuu; și mai încotea pe ferĕstă, și sĕ uită în lume lungŭ și largŭ.

Cunoscințe nu avea încă; nu era ce sĕ-i atragă atențiunea; afară de gândulŭ lui, tŝte îi era ne'nsemnate.

Dar' privindŭ pe ferĕstă, nu potŭ sĕ nu observe într'o ferĕstă preste stradă, o damă de o frumșetă rară, care sĕ ivia din cândŭ în cândŭ, și privia prin ferĕstă; dar' totŭ-de-a-una cu ferestile închise.

În casă nu intra, nici eșia, tŝtă ziua unŭ sufletŭ de omŭ. Dar' cŝle sĕra cândŭ întuneca, îndată poteai sĕ veți unŭ bărbatŭ robustŭ eșindŭ sĕu întrândŭ.

Cândŭ n'are omulŭ ce lucra, își bate capulŭ pe ce n'ar' avĕ sĕ și-lŭ bată. — Asemenea și tinĕrulŭ medicŭ — admirândŭ frumșetă femeii, cugeta adese: cine e ea.

Ei — ce-lŭ întereseză, cugeta iară, și-i dădea bună pace.

Și încărcă mai departe munții cei de aurŭ preste olaltă, își vâpsia mai departe icŝne strălucite pe pânza cea magică a viitorului, și-și înșira gânduri, planuri și visuri de fericire.

Îlŭ legăna cu lĕgânŭ de aurŭ amorulŭ celŭ dintâiu, îlŭ trudea gândurile unui sĕmțŭ nou, necunoscutŭ. — Așa îlŭ afla sĕra, și așa îlŭ afla deminĕța. Doria chiar' unŭ evenimentŭ, o întĕmplare, care sĕ-i mai înpracie visurile prin carŭ i sĕ părea că eșise din lume, si trăia ca prin somnŭ.

Intr'o nŝpte însĕ — trecuse meșulŭ noptii, și elŭ numai atunci adormise — auctă bătândŭ în pŝrtă.

Mediculŭ sĕ scolă, deschise ferĕsta și vedŭ o copilă stândŭ și așceptândŭ înaintea pŝrtii.

— Cine-i?

— Io-sŭ dle Dr., dŝmna ve rŝgă sĕ aveți bunătate a veni îndată la unŭ bolnavŭ. — dĕsĕ copilă.

— Aștĕptă, mĕ îmbracă si vinŭ! dĕsĕ mediculŭ. Și sĕ îmbracă.

Aerulŭ era cam aspru; copila, pe semne, sculată din somnŭ, sgriburia la pŝrtă.

Și porniră.

Copila mergea înainte, mediculŭ în urma ei. Trecură preste stradă, și la o pŝrtă stătura în locŭ.

A! cugetă mediculŭ, dama cea frumŝsă, — și întră.

Intr'o odaie, nu prea mare, dar' binișorŭ mobilată, ardea o lampă mică, și lângă mĕsă stătea în picidre, sĕ vedea că așceptă, o damă, dama cea frumŝsă ce de atătea-ŝri i atrasesĕ atențiunea.

Obrașele-i erau pogerite, gândeai că-i vâpsită, pŝte de plânsŭ; iar' pe lângă ochi i se vedea o vargă palidă, ca si la femeile trăite, — de bună sĕmă de plânsŭ sĕu de nesomnŭ; dar' preste totŭ era frumșetă pe care de atătea-ŝri o-a admiratŭ. Mobilele erau pompose, dar' sĕ păreau cam vechi, ca și în cele mai multe quartire de chirie; și la o parte sĕ vedea unŭ alcovŭ, pe care stăteau închise nisce perdele mari.

— Ertați dle Dr., că fŭi silită de a vĕ strica nŝptea; dar' credeți, stau pe pragulŭ desperarei. Și stau șingură aici, numai cu credința în Dĕu — dĕsĕ dŝmna, cu o vŝce tĕnguită, dar' o vŝce de femeia, dulce. Și într'asta sĕ apro-

piã de alcovũ, și trasè o aripã a perdelei la o parte.

Lumina strãbãtũ palidã prin perdea, și în odaia cealaltã sè vèdiũ, pe unũ patũ unũ bãrbatũ, culcatũ cu façia în susũ, cu mãna drèptã pe peptũ, cu stãnga întinsã pe lângã elũ.

Bãrbatulũ nu sè mișcã; și dõmna lãsã perdeua încetũ, și ñisè șoptindũ.

— Dõrme.

Și privi la doctorũ, ca și cândũ ar' întreba, ce sè facã sè nu-i strice somnulũ.

— Lãsați dõmnã, lãsați-lũ vè rogũ, sè se odichnescã; somnulũ prinde bine omului morbosũ. Eu potũ sè așeptũ, și d. võstrã veți fi bunã și ñmĩ veți spune de ce suferè morbosulũ.

— Chiar' bine! Põftimũ dle Dr., ședeți.

Mediculũ sè pusè pe unũ fotelũ, si dõmna vis-a-vi cu elũ pe altulũ.

— Dle! începũ ea; dar' nu potũ continua de lacrimĩ. Luã o batistã, și sè ștersè la ochi, și dupã cãteva minute, întãrindu-sè în fire continuã.

— Atãtũ de nefericitã, și atãtũ de ñdoioșatã suntũ, cãtũ mi-ar' vini sè plãngũ și sè-mĩ jertfescũ vièta în plãnsũ. Ce mi-a mèsuratũ mie sõrtea, n'a mèsuratũ unui omũ în lume. — Și-sũ impotentã, și ñsũ strèinã; și n'am unũ omũ în lume ca sè-mĩ plãngũ celũ puçinũ dorerea, orĩ sè-mĩ spunã o vorbã de mãngãiere. Portũ în sènũ o dorere cãtũ o lume; o portũ cu indignațiune, dar' fãrã de cãntã; dar' sèmtescũ cã mè pãrãlescũ poterile, slãbesce credința, și prevèdũ unũ sfèrșitũ fatalũ.

Femeia stãtũ și iarã-sĩ stersè ochiĩ.

Vorbã cu atãta dorere, cu atãta convingere și sinceritate, cãtũ me liculũ sè sèmti ñdoioșatũ.

— Mãngãiați-vè dõmnã — ñisè mediculũ cu compãtimire, — binele și ajutoriulũ e la D. ñeu. — Elũ vè va ñmbucura, și vorũ ajuta și õmenii cei bunĩ cãtũ potũ ei.

— Speređũ dle doctorũ, — speređũ; cãci numai speranța mè mai țene. Speređũ cã sè va vinđeca; dar' are bãrbatulũ meu o bõlã, ce nu o põte vinđeca nici unũ medicũ pe lume. — Dle, — bãrbatulũ meu e jalusũ.

— O scãdere omenescã dõmnã, — o scãdere, care așã credũ — numai unũ leacũ are: paciința de partea femeii. Paciința nemãrginitã, bunatate nemãrginitã și dragoste nemãrginitã. Celũ ce are rëbdare și tẽmpũ ñvinge.

— Ah, — am avutũ eu dle, am avutũ eu paciința, cãtã are unũ omũ. Și am avutũ dragoste cãtã n'are omũ pe lume. — Le mai am și astãđi; dar' sõrtea prea s'a ñntorsũ spre rëu. Veđi dõmnulũ meu, spunũ cã frumșeța, pentru femeia e unũ darũ; eu ñnsè ñicũ frumșeța e osendã pentru unele. — S'a ñisũ cã așũ fi frumõsã, cã așũ fi plãcutã — sè põte; dar' pe mine acestã frumșețã, acestũ darũ — decã vi place a-lũ numi darũ — m'a persecuatũ tõtã vièta. Așũ vrè sè fiu schiõpã, surdã — așũ vrè se am scãderi — numai sè potũ cãsciga tigna și mulțumirea lui; sè potũ avè o

vièta casnicã așã precum dõriam, și precum ñmĩ fãceam ilusiunile tinereței.

Tinèrului medicũ i sè facũ milã de ea, care ñntr'ãdèverũ era atãtũ de nefericitã. — Era ea nefericitã, ñntr'o stare așã de dõmnã de compãtimire, dar' era nefericitã, cãci ñși cunoscèa nefericirea în tõtã mãrimea ei. Cãci nefericitũ e celũ nefericitũ, dar' acelã e ñntr'ãdèverũ nefericitũ care ñși cunõsce nefericirea.

— Vè compãtimescũ dõmnã, și mè dõre cã nu vè potũ mãngãia. Dar' ñicũ iarã: rãbdare și așeptare.

— Ți-oiũ spune dle, — ièrtã, te rogũ — ièrtã — cã așã de bine ñmĩ cade a-mĩ versa dorerea cuiva. D. ta ai o façia atãtũ de bunã și de simpaticã, — și omulũ nefericitũ așã de cu dragũ și-ar' versa dorerea, sè pare cã sè ușurèđã. — Ți-oiũ spune cãtũ am rãbdatũ și ce am fãcutũ.

Din odaia bãrbatului sè audĩ unũ gemetũ. Femeia sè scolã și mersè în degete, trasè perdeua, — dar' elũ totũ dormia. Femeia sè pusè iarã pe fotelũ și continuã:

— Io-sũ femeie din pãrinți cinstiți, și cu stare bunã. Potemũ sè facemũ — mulțãmitã lui Domneđeu — potemũ sè facemũ spese pentru plãcerea nõstrã. — Și cunoscũndũ slãbiciunea lui, și cunoscũndũ sõrtea mea, am ñisũ: aid' bãrbate, mergemũ, facemũ unũ voiajũ, mergemũ prin lume, ñncungĩurãmũ țeri, și ne petrecemũ. Speramũ o distracție folositorè, și cã gãndurile ñncãlcite i sè vorũ ñmprãscia. — Dar' unde am ajunsũ? — De dõuè sèptemãni sosirãmũ aci, ah sermana mamã, sè scie unde stau ađi — cum ñicũ: de dõuè sèptãmãni suntemũ aci, departe dõmne de țera natalã, — și dupã cãteva ñile — unũ omũ, persecutorulũ meu, unũ omũ fãrã de ñimã și fãrã de onõre, sosĩ în urma nõstrã. Põftimũ dle osendã și ñepasta!

A! cugetã mediculũ — unũ omũ totuși. — Și cândũ cugetã așã, și cum privia în façia ei sè pãrũ cã în façia acea de omenie, totuși este ceva sinistru, ceva rëspingãtoriu.

Dama continuã:

— Și iatã dle, sfèrșitulũ — Bãrbatulũ l'a vèđutũ, și — ieri a duelatũ — în pistõle. — Oh Domnule, suspinã ea, și èrã-și stersè ochiĩ cu batistã — oh, la ce sõrte am ajunsũ! Elũ zace pe patũ, ñmpușcatũ, în gura morțiĩ. Și....

Și bãrbatulũ, ca și cândũ ar' fi sciutũ cã ea și-a terminatũ povestea — începũ a geme.

Dama sè scolã, mersè la elũ, în degete; sè plecã, ñlũ grãfi, apoi i sãrutã fruntea, — și sè ñntõrsè.

— Dle doctorũ, vè rogũ, s'a tređitũ — ñisè, și țenea perdeaua cu mãna. — Dar' pãnã-ce nu ñntrã mediculũ, ea eși, și cu o façia bunã ñntinsè mãna medicului.

— Dle, ñisè — așã de bine mi-a cãdutũ cã mi-am povestitũ dorerea unui omũ cu ñimã, care mè precepe; dar' șciĩ dle e unũ lucru gingașiũ. N'așiũ vrè sè mai vorbescã lumea, n'așiũ vrè sè-mĩ compromitũ bãrbatulũ, nici chiar' sè-i alterezũ cumva ambiția bãrbãtescã, — apoi — duelulũ e unũ lucru

SCRISORI DIN ROMÂNIA.

opritu de lege, așiu poté sê-i periclitezû prin nesocotința mea, chiar' libertatea, aici între străini. Ce-am spusu, ve-am spusu între patru ochi, ca unui bunu amicû — sê rêmână, vê rogû dle, sê rêmênâ între noi.

— O, mē rogû dómna! Mediciî nu punû jurâmētû ca popii, dar' e lege pentru noi, ca medici, dar' și ca ômeni de bine, a respecta tainele orî-cărui omû.

Dómna i mai dădû mâna, și i-o strinsē cu grație, apoi desfăcû perdéua.

— Poftimû dle doctorû!

Mediculû întrâ, și sê apropiâ de patulû bolnavului.

Bolnavulû rēdicâ ochii, și sê vedea că într' adevērû suferē.

Apoi i desfăcurâ hainele, și sê vērû că bolnavulû era pușcatû prin umērû. — Rana era prós-pētâ, și sângele curgea încâ. O riđâ ce acoperia rana era închegatâ de sânge, ce-i unsesē peptulû totû. Bolnavulû sê vedea că suferē, dar' suferia cu o resignație bărbătēscâ.

Mediculû căutâ rana deamēruntulû, îi pipâi pulsulû, — apoi cerû apă și riđâ, și-și începû lucrulû.

(Va urma)

V. R. Buticescu.

Nevastă, soçiă, dómna.

Cândû doi sê însorâ din dragoste, devinû bărbatû și nevăstâ; cândû facû o alianță de conveniență, devinû soçiû și soçiă; cândû sê însorâ din împre-giurâri, devinû domnû și dómna.

Nevasta își iubeșce bărbatulû soçiă îlû cruțâ, și dómna îlû tolerēzâ.

Pentru tine ai o nevăstâ, pentru amicii casei o soçiă, și pentru soçietațe o dómna.

Bărbatulû la bôlâ e îngrigitû de iubita lui nevăstâ, de soçiă e cercetatû, și dómna din timpû în timpû sê înformēzâ de starea lui.

Gospodâria o face nevesta, casa sê întretēne de soçiă, și dómna dâ tonulû în soçietațe.

Te plimbi cu nevăstica ta, călțoreșci cu soçiă, și faci excursiuni cu dómna.

Grigile le împarți cu nevesta, baniî cu soçiă, și faci dâtorii cu dómna.

La mórtea ta, te plânge nevesta, te geleșce soçiă și dómna pôrtâ dolii.

Romanulû.

Domnule directorû! Nu v'am scrisû a trecutû acum multû timpû. Aveați de altcum scrisori din România. Era tocmai timpulû cândû centrulû vieții publice este Bucureșcii.

Nu mai suntû multe dîle până-ce sê încheiâ — ca de obiceiû în fiecare anû — lanțulû osêbitelorû manifestațiuni ale vieții publice din capitala țerii. Anulû acesta îndeosebi a avutû capitala Regatului o mai îndelungatâ viēțâ. Sesiunea corpurilorû legiuitoře au fostû în deosebite rēnduri prelungitâ. Fie că guvernulû a tēnutû sê se discute tôte proiectele de legi ce a prezentatû camerelorû, fiâ că situația politicâ europēnâ n'a fostû tocmai limpede, mandatarii țerii au fostû nevoiți a sta mai multâ vreme în Bucureșci.

»La țērâ« lumea nu prea dâ atenție mai virtosû situației esterne politice. Ômenii suntû preocupâți cu deseversire de starea favorabilâ a semēnăturilorû, care nu mai au nevoie decâtû de căldurâ pentru a da o bogatâ recoltâ. Avēndû căldurâ, recolta promise a fi belșugatâ. E firescû lucru dar' că obștia nu sê ocupâ de alte cesțiuni de ordine publicâ.

Bieții agricultori țerani sê mai vaierâ din cândû în cândû căci li sau luatû în toilulû munciî băiații la exerciții militare pe timpû mai îndelungatû decâtû în anii trecuți. Dar' negreșitû și cu dreptû cuvēntû nime nu bănuieșce vremuri grele, cum de pildâ resboie, în anulû acesta.

Locuitorii mărginași sê ocupâ și dēnșii a găsi modulû celû mai lesniciosû de a-și exporta productele. Dinspre D.-vôstre fruntâria e închisâ; dinspre peninsula balcanicâ e mai deschisâ calea de exportû. Spre Rusia nu prea strâbate lumea nici cu articolî de comerciû nici cu alte daraveri.

Relațiiile cu marea împērâție suntû numai oficialû prietinôse. Alt'cum poporulû, obștia de orice condiție soçiâlâ nu prea e mulțumitâ de pravoslavnicâ Rusiâ. Fruntâria dinspre Rusia e păzitâ ca în vremuri de ciurmâ. Nime nu strâbate nici încolo nici încôce prin strașnica pazâ pusâ de-alungulû Prutului. Din cândû în cândû sê mai trimittû vesti tendențioșe despre fericirea în care sê găseșce poporulû întinsei împērâții. Românii însē șciu că frații lorû din Basarabia n'au dreptû sê vorbēscâ pôte nici în familie limba românescâ.

E sfērșitulû și alû anului școlarû. Organele chiâmate a da sēmâ despre rodulû munciî corpulû didacticû au mai alesû acum de lucru.

În generalû și în raportû cu vristâ șcôlei nôstre, potû dîce că înștrucția țerii nu stâ rēu. Înștrucția poporului progresēzâ și cândû frecuentarea șcôlelorû rurale (poporale) va fi mai spornicâ, România va întrece în progresû pe țerile mai bētrâne în culturâ.

Negreșitû lumea, poftitôre de inaintare, nu e mulțumitâ cu progresulû realizatû. Dar' în mare parte acēstâ nemulțumire provine din necunôșcerea

străinătății. Se crede în general că suntem în apoiți în asemănare cu Europa civilisată.

Întru câtă mă pot eu pronunța afirmă că nu e mare deschilinire între noi și alte popore boțate civilisate. Puțină răbdare și vom ajunge în grabă a ne încredința că nu suntem tocmai la urmă.

Moldova se distinge față cu Muntenia prin situația mai mulțumitoare a poporului. Țăranul cultivă mai bine pământul, are case mai bune, se hrănește mai bine și prin urmare e mai voinic și fisicește.

E bogată și frumoasă Moldova. Omenii sunt mai puțin vii, dar' mai încălziți în deobște de sentimente naționale. Manifestațiunile sentimentului unui Moldoven sunt — precum se crede — întemeiate mai cu stătornicie. De regretat e numai că acestu popor nu e lăsat în pace de omeni prea puțin serioși. Alt'cum în Moldova, un om cu tragere de inimă către viitorul nămului românesc se sîmte mai acasă. Istoria e martoră că Românul Moldoven n'are multă trebuniță de multă vorbă pentru a fi pornit spre fapte mari, cari ceru resignare sinceră la interesele personale.

Mă găscu tocmai pe pământul udat din prisoință de sângele Românului Moldoven. Curiositatea m'a dus să vedu pe ostașul urmașu alu străbunilor vitegi din timpurile de gloriă. Am vedut dela început aproape în fie-care săptămână destoinicia, cu care dorobanțul seversesce exercițiile militare.

Am rămas uimit de istețimea soldatului începătoriu. În trei luni de zile poți să privești cu satisfacție la țenuta lui militară. Duși de domnului lor ei voru face și mai glorioasă Corôna întâiului Rege alu Românilor. Acestu Domn e mândria oșteanului iar' urmașii răsboinicilor din bătrâni sunt temeiul Țării și a Dinastiei.

Cornel Pop Păcurar.

STUDIÛ HIGIENICE.

Despre Angina difterică.

Angina difterică este o maladie de gât, foarte contagioasă, produsă prin nișce microbi speciali introduși în organism prin absorbirea aerului în plămâni sau prin alimente. — Ori-cine cunoșce această grozavă boală; căci nu există boală mai cruntă și fulgerătoare prin ravagele ce face ca angina difterică. — Două sau trei zile sunt destule pentru a distrage viața unui copil, câte-odată chiar' în 3—4 ore.

Cea-ce este de recomandat mai de-aprope în căutarea acestei boale, sunt regulile igienice, ce le vom descrie mai jos. — Angina difterică se presintă astfel: ghindele sunt umflate și au pe ele unul sau mai multe puncte albe ce devin gălbii-murdare (întocmai ca slămina afumată) cându boala este înaintată. Asemenea bolnavul are febră (figuri cu căldură), dorere de cap, dorere de oșe,

etc. — Sîmte o greutate de a înghiți, o uscăciune și o arsură în gât; gâtul se umflă pe din lăuntru și pe dinafară. Are o slăbiciune generală în totu corpul.

Îndată ce se presintă aceste fenomene, trebuie să se examineze interiorul gâtului cu cōda unei lingurițe, și a aduce un medic, dar' până la sosirea medicului, sau că în localitate nu se află medic, trebuie a aplica împrejurul gâtului un servet umid în apă rece și bine stors și a-l schimba la fie-care 15 minute. — Nu trebuie nici-odată a pune la gâtul bolnavului carpe sau cataplasme calde, căci prin căldură boala se agravează mai mult. — Se va da bolnavului un cēiu de muștelu (camomila), flōre de teiu, sau limba bouului (borago); va pune un muștar la pulpele picioarelor și a-l lăsa să stea până începe să usture tare și să face locul roșu. Asemenea se va da în totu cursul boalei în fie-care zi câte un gram de sulfat de chinină pentru omeni mari, iar' pentru copii, dupăcum se va însemna la capitollu despre »Friguri.« — În gât i-se va sufla prin mijlocul unei țeve sau pēnă, mici cantități de Țipirigū (chlorhydrat d'amoniac), sau piētră acră (alumen).

Tratamentul anginei difterice se împarte în: tratamentu preservativ și tratamentu curativ.

Tratamentul preservativ constă în mijlocele de a feri copilul sănătos de cel bolnav de angina, sau de obiectele lui un timp cel puțin de 30 zile dela vindecarea celui bolnav; a face în fie-care zi stropiri prin casă cu acid carbolic 5%; adecă acid carbolic 5 grame și apă 100 grame. — A nu deprinde pe copii a porta legături de lână grosă împrejurul gâtului; acesta este un rău obicei, căci predispoze pe copii la gâlci simple, și în casuri de epidemie de angine este o puternică armă pentru a căpeta angina.

Gâtul copilului dar' trebuie să fie câtă mai liberu, și a-l deprinde să-și spele gâtul în tōte deminețile cu apă rece. Asemenea trebuie a-l feri de a nu dormi cu capul la ferēstră, la ușă sau la sobă; picioarele trebuie să fie totu-de-una calde, și cându sa udat, trebuie să se schimbe încălțăminte.

Tratamentul curativ. — Mai întâiu trebuie a se combate gâlcele interne (înăuntru gâtului); care la copii mici se face prin pensulație, iar' la copii mai mari prin gargare; căci copii mici nu pot face gargară. Formula medicamentelor pentru pensulație este: alumen pulverisat (în praf) 10 grame, și miere albă 50 grame; a se unge în gât cu o pēnă sau pămătuș. Alta: Borax și miere rosată din fie-care câte 20 grame; a se unge asemenea în gât. — Iar' medicamentele alumen 5 grame, pentru gargară sunt: Decoct de salvie 200 grame, miere albă și alcohol, din fie-care câte 30 grame, se se facă o gargară la fie-care jumătate de oră. Asemenea se va lua o gargară cu chlorat de potasă care este cel mai bun; Chlorat de potasă 15 grame. Apă distilată 300 grame, se se facă o

gargară la fie-care 15 minute. — Alta: Infusiune Camomila 250 grame, Chlorat de potasă 10 grame și Laudanum Sydenham 3 grame; se se facă o gargară la fie-care 15 minute.

Doctorul Boucharat, recomandă următoarea formulă ca cea mai bună contra anginei difterice: Thymol 0,02 centigrame, Bisulfat de chinină 2 grame, chlorat de potasă 10 grame, Glycerină 70 grame și Cognac 250 grame; se se ia o linguriță la 2 ore, pentru copii de la 2—5 ani. — Tote aceste medicamente mai sus citate, se pot procura dela orî-ce pharmacie fără recepta vre-unui medic.

Fentru a combate umflătura gâtului pe din-afară, se va aplica comprese cu apă rece în timpul verei; iar iarna se va freca gâtul la fie-care două ore cu camforul topit în alcohol (spirt) seu untu de lemn.

Bolnavului trebuie a i se da se mânance mâncări ușore de mistuit dar hrănitore, se va da lapte dulce, oue prospete moi, zamă de carne, etc. — Camera unde zace bolnavul trebuie se fie mobilată cu cea mai mare simplitate, căci, angina difterică fiindu provenită din microbi, acei microbi depunându-se pe mobile, ar' fi foarte greu a desinfecta radicalu în casulă cându ar' fi intrat în ele substanța de contagiune.

Murdăriele provenite de la bolnavi de angină difterică nu voru fi aruncate în starea în care se află, ci trebuie a se desinfecta mai întâiu cu o soluție de acid carbolicu 5%, și în urmă se se ardă.

Noi propunem aceste mijloce pentru a se preserva contra anginei difterice, căci nu-și pôte cineva imagina câtu de mare este contagiositatea acestei înfocate bóle.

Voiu adăoga dar', că, numai prin desinfectarea cu acid carbolicu 5%, adecă: acid carbolicu 5 grame apă 100 grame, stropindu-se în fie-care demință prin casă, va poté orî-cine ca se înlătore acestu flagelă care decimază omenirea din frageda copilărie.

DR. EM. ELEFTERESCU.

IDEI SI PRINCIPIĂ.

Proverbe turcești. Rana ce îți face iataganul se vindecă; dar' acea ce îți face limba n'are lécu.

*

Dacă ceriul ar' asculta rugăciunea cânelui, ar' ploua numai óse.

*

Ascultă de o miie de orî și vorbeșce odată.

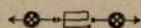
*

Nebunul are inima pe limbă; înteleptul are limba în inimă.

*

Puiul de astăđi prețuieșce mai multu ca gâasca de mâne.

Universul.

DIVERSE.

Cronică. — Asociatiunea transilvană.
Nr. 90—1890 *Convocare.* În conformitate cu prescriesele §§-loru 14 și 21 din statutele Asociatiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, precum și cu concludulă comitetului de dto 27 Maiu a. c. pt. prot. 41 adunarea generală pentru anulă curentu se convócă prin acésta în orașulă *Reghinulă săsescu pe 15/27 Augustu și ȕilele următore.* Aducundă acésta la cunoscința publică, invităm pe toti membrii Asociatiunei a lua parte în numără câtu mai mare la ședințele adunării. Sibiu, în 9 Juniu 1890. Pentru comitetulă Asociatiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

G. Barițiu preșied. Dr. I. Crișan secret. II.

Reuniunea femellor române din Arad și provincia și-a ținut adunarea generală în 12 Junie n. c. în Arad sub conducerea d.-nei v.-președintă Aurelia Belesu, fiindu de față 60 de dame române din Arad și provincia. P. S. Sa părintele Episcopu Ioan Mețianu, ca patronu alu reuniunei, încă luă parte la adunare. S'a constatat, că Reuniunea numără 175 de membri și are unu capitalu de aprópe 5000 fl. S'a alesu cu unanimitate presidentă a Reuniunei d.-na vice-președintă A. Belesiu, vice-presidentă d.-na cassieră Rhea Silvia Ceonța, iar cassieră d.-na Barbara Antonescu. În urmă în considerațiune că consistoriul episcopescu în Arad a fostu incredințiatu din partea Sinodului diecesanu cu înființarea unei școle de fete cu internat în Arad, care scopu ilu urmăreșce și acésta reuniune, și a cărei înființare urgentă o reclamăđă trebuințele de cultură și educațiune ale némului românescu din acele părți, adunarea generală a avisatú pre Comitetulă seu ca se între în pertractare cu consistoriul din Arad în acésta afacere și se colluce și din partea sa la realizarea acestui scopu, facundú spesele trebuințose din averea reuniunei.

Noua cale ferată vicinală Deșiu-Zéla ú se va preda comunicațiunei în luna Septemvre a. c.

Nou podu preste Muréșu. Ministrul Baross va se dispună facerea unui nou podu preste Muréșiu în dreptul Mihaltului. Podulú va servi căii ferate și totu-odată și pentru comunicațiunea cu cară și pe josu. Cheltuielele le va porta parte statulú, parte comitatulú Alba-de-josu.

Biletele de drumu de feru, de ducere și întórcere, cele mai coréspundétore suntú caetele de călétorie combinată, prin care călétoriulú își alege după voință întórcerea pe acea-și liniă, pe care s'a dusu, orî pe o altă liniă care-i place. Caetele au valóre 45 ȕile pe o distanță de 600—2000 chilometri, (ducere și întórcere) 60 ȕile preste 2000 chilometri, în care timpú călétoria se pôte întreprumpe la orî-ce stațiune pe orî-ce timpú. Caetele se îndreptătescu și la folosirea trenurilor accelerate.

Copiii dela 4—10 ani călătoresc cu jumătate de bilet. Caetele se dau pe anul întreg pentru cele mai multe căi ferate ale Austro-Ungariei, Germaniei, României, Elveției, Olandei, Belgiei și Scandinaviei și se pot procura dela biurourile de bilete din țară, în persoană ori prin scrisore, ori cartă postală.

Pentru vagoanele de dormit se plătesc: dela Brașov până la Clușiu 2 fl. de persoană, dela Clușiu până la Pesta 4 fl., dela Brașov până la Pesta 6 fl. și o taxă de prenotare de 50 cr., decât călătorul voiesce să-și asigure la biroul de bilete de drum de feră locul în vagonul de dormit. Numai călătorii de cl. I. pot folosi vagoanele de dormit.

M. L. Regele și Regina României împreună cu presumpțivul moștenitor de tron A. S. Principele Ferdinand s'au strămutat pentru timpul veri în castelul Peleș din Sinaia.

Reuniunea femeiească »Reform« a fost cea de întâi în Germania care a început o acțiune serioasă pentru emanciparea femeilor. Mai decurând sau adresat la dieta imperiului cu cererea de-a se admite femeile la studiul și praxa medicinei, accentuând că trebuie să se deschidă femeilor cât mai multe isvire de trai și că pentru femei în multe cazuri e genantă a se curra cu medici de sex bărbătesc.

Statua împăratului Rusescu Alesandru II. va să se redice la Moscva din cotribuiri benevole dela credințioșii săi supuși; spre acestu scop s'a și colectat deja aproape 1,400.000 ruble adică aproape la 2 milioane floreni v. a.

Turnul Eiffel pe pieptul unui nou născut. Diarele parisiane împărtășesc, că: O tânăra Americană măritată de curând, care visitase expoziția din Paris, a dat de curând naștere unui copil de secus bărbătesc, pe pieptul căruia se află produsul turnul Eiffel.

Beserica mormonă în agoniă. Representanța Statelor unite americane au adus o lege prin care guvernul se împoternicesc a desface beserica mormonă și a-i confiscă averile.

Bibliografiă. — Epistole către un preot tiner, de Aloisiu Melcher, director al locului de peregrinație »Unsers Herrn Ruhe« și inspector școlar traduse de Membrii societății de lectură »Inocențiu M. Clainu.« — Sub titlul acesta clericii seminariști din Blașiu au scos de sub tipari în traducere românească partea I. din opul »Neun und neunzig Pastorationsbriefe an einen Pfarrer,« care opă constă dintr'o mulțime de poezie practice momentuoase mai ales pentru preoții tineri. Partea I. conține 51 epistole, cari în broșură dau 369 pag. format mare 8°. Prețul 1 fl. 50 cr. În speranță că vor fi sprijiniți, traducătorii au de gând, ca în anul școlastic viitor să traducă și partea a doua din acestu op.

GLUME.

Găească doctorul. — Doctorul: Ce bolă ai, ce te dore?

Bolnavul: Dacă a și șef eu nu te-aș fi chemat pre d-ta, — dar' d-ta ca doctoru trebuie să afli bolă și dorerea mea!

Tăceți! Cândă ș-ția ta ușoră,
După alți cu gândul sboră,
Pacea ca să n'o desfaci,
Să nu ș-ți, nimic. amice,
Să înghiți, ori și ce ț-ai' dice,
Să tac, scumpul meu, să tac.

Cândă poternicul greșește,
Fură, rupe și jupește,
Opoziți să nu-i faci;
Dacă vrei să fie bine
Să n'o pați ca vai de tine,
Să tac, scumpul meu, să tac.

Dacă ți place vre-o frumoasă
Ca să-ți fiă credincioasă
Și cu ea să te împaci,
Să nu spui de alți ei nume.
Căci ți-o înhață altă lume,
Să tac, scumpul meu, să tac.

Vrei să izbutești vre-odată.
Ai vr-o țentă îndreptată,
Vrându ispravă ca să faci,
Să ți planul pentru tine,
Să nu spui nimic, — în fine
Să tac, scumpul meu, să tac.

As'feliu au făcutu pe lume
Toți acei ce adî au nume
Că sunt domneșei seu draci;
Cine nu ș-ție, amice,
Unu proverb care ne dice:
Să tac, nene, și să faci!

Proprietariu, Redactoru răspunțatoriu și Editoru: NICOLAE F. NEGRUȚIU.